

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ
ГО “ВСЕУКРАЇНСЬКА АСАМБЛЕЯ ДОКТОРІВ НАУК
З ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ”
МІЖНАРОДНА КАДРОВА АКАДЕМІЯ
UNIVERSIDAD CENTRAL DEL ECUADOR
UNIVERSIDAD TECNOLÓGICA ISRAEL (REPÚBLICA DE ECUADOR)
“ANANIA SHIRAKATSI” UNIVERSITY OF INTERNATIONAL RELATION (ARMENIA)

ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ

Випуск 8

Матеріали

*Міжнародної науково-практичної конференції
присвяченої 30-річчю МАУП*

*“Актуальні проблеми модернізації
недержавного сектору освіти в Україні
у контексті світових тенденцій і національної практики”*

м. Київ, МАУП, 11 квітня 2019 р.

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2019

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 3 від 27.03.19)*

Редакційна колегія:

М. Н. Курко (голова), д-р юрид. наук, проф.;
Є. О. Романенко (заступник голови), д-р наук з держ. упр., проф.;
А. А. Ігнатченко (відповідальний редактор), канд. техн. наук;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
В. М. Воронін, д-р іст. наук;
М. Ф. Головатий, д-р політ. наук, проф.;
А. М. Кислий, д-р юрид. наук., проф.;
О. Л. Фещенко, канд. екон. наук, доц.;
Л. В. Янюк (виконавчий редактор)

*Матеріали подано в авторській редакції.
Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.*

Проблеми модернізації України : [зб. наук. пр.] / МАУП. — К.: ДП
“Видавничий дім “Персонал”, 2008 —

С76 Вип. 8: Матеріали Міжнар. наук. конф. “Актуальні проблеми модернізації недержавного сектору освіти в Україні у контексті світових тенденцій і національної практики”, 11 квітня 2019 р. / редкол. : М. Н. Курко (голова) [та ін.]. — 2019. — 460 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано тези учасників науково-практичних конференцій з проблематики широкого кола аспектів процесу системної модернізації України.

Для науковців, громадсько-політичних діячів, студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і світовим досвідом проведення модернізаційних процесів.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

Приказка С. І., Моронюк О. В., Антонюк І. І. Інновації в закладах вищої освіти — основа ефективності господарювання в сучасних умовах	413
Гончаренко Є. Ю. Професійно-орієнтоване навчання перекладу ділової німецької мови у недержавному вищому навчальному закладі	416
Кобржицький В. В. Інтенсифікація вивчення іноземних мов студентами — майбутніми менеджерами міжнародного туризму як засіб підвищення їхньої конкурентоспроможності на ринку праці	420
Тьорло В. О., Вдовенко О. С. Проблеми підвищення ефективності транспортування вантажів і поштових відправлень компаніями України та значення недержавних закладів освіти у їх вирішенні	424
Тьорло В. О., Терещенко О. Г. Дослідження проблем модернізації управління імпортною діяльністю українських компаній на ринку електронних компонентів в НН ІМЕФ МАУП	427
Охман О. В. Вища освіта для осіб, які відбувають покарання у виді позбавлення волі: сучасний погляд	430
Бортник В. А. Теоретико-методологічний аналіз дослідження честі та гідності особи як об'єкта злочину	433
Міхатуліна О. М., Ковальов А. В. Іпотека як особливий вид застави за цивільним законодавством	436
Кабанова І. А. Сутність та особливості вітчизняного податкового регулювання	439
Сєров С. Л. Щодо змістовного наповнення понять “державний нагляд” і “контроль” господарської діяльності	443
Літвінов О. П., Логвінов Ю. В. Транспортний менеджмент та інформаційні технології	446
Кравцов М. О. Проблеми розвитку механізму забезпечення конституційного права громадян на інформацію	450
Печенюк С. І. Гендерні аспекти розвитку вищої освіти в Україні: підготовка жінок- військовослужбовців у вищих військових навчальних закладах	453
Пономаренко А. О. Підготовка фахівців у сфері електронного урядування та інформаційних технологій як форма організації державного управління	456
Майсара Алкум Практические методы мониторинга и оценки эффективности взаимодействия государства и гражданского общества	458

ВИЩА ОСВІТА ДЛЯ ОСІБ, ЯКІ ВІДБУВАЮТЬ ПОКАРАННЯ У ВИДІ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ: СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД

Право на освіту — це набуте конституційне право громадян України на отримання необхідних знань, досягнення певного рівня моральності, стабільності і цивілізованості в суспільстві. Ст. 53 Конституції України гарантує кожному громадянину доступність і безоплатність повної загальної середньої, професійно-технічної, вищої освіти в державних і комунальних навчальних закладах [1].

У національному законодавстві право людини на освіту також закріплено в ст. 3 Закону України “Про освіту” [2], ст. 4 Закону України “Про вищу освіту” [3] та інших нормативних актах. Положення законодавства поширюються на всіх без винятку осіб, незалежно від їхньої статті, раси, національності, стану здоров’я, майнового стану чи ставлення до релігії. Ці норми також стосуються осіб, які відбувають покарання за злочини, оскільки згідно із ч. 2 ст. 7 Кримінально-виконавчого кодексу України, “Засуджені користуються всіма правами людини та громадянина, передбаченими Конституцією України, за винятком обмежень, визначених цим Кодексом, законами України і встановлених вироком суду”, відповідно до ч. 1 ст. 107 Кримінально-виконавчого кодексу України, “засуджені, які відбувають покарання у виді позбавлення волі, мають право одержувати освіту відповідно до законодавства про освіту”, також згідно зі ст. ст. 125–126 Кримінально-виконавчого кодексу України у колоніях для засуджених забезпечується доступність і безоплатність здобуття повної загальної середньої освіти у тому числі професійно-технічного навчання на виробництві [4].

Створення в місцях позбавлення волі умов для навчання засуджених дозволяє їм реалізувати конституційне право кожного громадянина України на освіту та відповідає міжнародним стандартам поводження із в’язнями [5, 71]. Зокрема, Мінімальні стандартні правила ООН, Європейські в’язничні правила встановлюють, що в кожній установі повинні здійснюватися всеосяжні програми освіти, які мають на меті розширення перспектив успішної соціальної реінтеграції в’язнів, поліпшення їх поведінки, підвищення почуття особистої гідності та перевиховання засуджених.

Мінімальні стандартні правила ООН акцентують увагу щодо необхідності створення умов, які б дозволили засудженим мати повноцінну освіту, а особливо неповнолітні засуджені.

Здобути вищу освіту в Україні засуджені можуть за допомогою дистанційної форми навчання, положення про яку затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 25.04.2013 року “Про затвердження Положення про дистанційне навчання” [6].

Дистанційне навчання — це індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі. Основною формою організації навчального процесу за дистанційною формою є самостійна робота.

Адміністрація установ виконання покарань всебічно сприяє загальноосвітньому, професійно-технічному та дистанційному навчанню засуджених, у разі потреби надає їм допомогу в отриманні консультацій, придбанні підручників та посібників. Для вирішення цього питання заклади пенітенціарної системи впровадили надання освітніх послуг вищими навчальними закладами системи освіти України за дистанційною формою навчання. Між Українським центром оцінювання якості освіти та Державною пенітенціарною службою України було укладено угоду, де визначено принципи співробітництва на всіх етапах підготовки і проведення зовнішнього тестування засуджених та осіб, які перебувають під вартою і мають бажання вступати до вишів.

Виходячи з твердження О. Д. Шевченка, за результатами анкетування в Україні з'ясувалося, що 87,8 % засуджених, які мають середню освіту, бажають отримати вищу освіту, з них 46,5 % можуть вчитися на платній основі. Родичі засуджених готові здійснювати оплату за навчання, а це у свою чергу дозволить більш раціонально використовувати технічну базу і знизити матеріальні витрати на технічне оснащення нечисленних пунктів дистанційного навчання. При цьому, як зазначає автор, для забезпечення можливості отримання засудженими до позбавлення волі вищої освіти передумовою може послужити консолідація потенційних студентів з числа засуджених в одній установі виконання покарань [7, 34].

О. В. Гальцова зазначає, що навіть за допомогою дистанційної форми навчання здобувають освіту у вищих навчальних закладах лише 25 осіб, які тримаються в місцях позбавлення волі, серед них: 2 особи засуджені до довічного позбавлення волі; 6 осіб навчаються у вищих навчальних закладах на бюджетній основі; 19 осіб — на контрактній основі [8, 251].

На нашу думку, така невелика кількість осіб, що отримують дистанційно вищу освіту спричинена тим, що в чинному законодавстві нормативно не визначений чіткий порядок та механізм її здобуття, з врахуванням того, що особа перебуває в умовах ізоляції від суспільства. Також необхідно істотно покращити матеріально-технічну базу для здобуття вищої освіти засудженими в установах виконання покарань.

Для засуджених до позбавлення волі потрібно відкрити двері вузів, щоб вони могли отримати вищу освіту, зрозуміло, через дистанційне навчання, а після звільнення від відбування покарання, вони зараховуватимуться до академічних груп вузу. За твердженням персоналу установ виконання покарань, студенти-засуджені становляться більш дисциплінованими і менш конфліктними, у них розширюється коло інтересів, тобто відбувається процес виправлення та ресоціалізації засуджених.

Отже, вища освіта є потужним засобом виправлення та ресоціалізації засуджених, а також допоможе їм адаптуватися до суспільного життя після відбування покарання. Набута освіта дає можливість раніше засудженим у подальшому реалізувати свої професійні знання і навички на практиці, що у свою чергу дозволяє забезпечити себе матеріально і, як правило, не повертатися на шлях злочинної діяльності.

Необхідно розробити та закріпити в чинному законодавстві порядок та дієвий механізм здобуття вищої освіти засудженими, вищі навчальні заклади мають зазначати в правилах вступу умови здобуття вищої освіти особами, які відбувають кримінальне покарання; законодавчо визначити спеціально уповноважених осіб, які можуть бути посередниками між вищим навчальним закладом і засудженим; зобов'язати установи виконання покарань створити належну матеріально-технічну базу, яка забезпечить більшу можливість здобути вищу освіту засудженими.

Необхідним етапом є поглиблення підготовки персоналу органів і установ виконання покарань, посилення їхнього співробітництва з навчальними закладами,

неурядовими організаціями для підтримки мотивації засуджених активно брати участь у різних освітніх програмах, формувати певні навички. Особливу увагу варто приділяти навчанню засуджених, у яких виникли найбільші труднощі, а надто тих, хто відбуває тривалі строки покарання.

Перелічені заходи з боку держави, безумовно, сприятимуть наданню засудженим більшої можливості здобуття вищої освіти, яка не тільки підвищить освітній і культурний рівень засуджених, але й дасть можливість після звільнення полегшити питання працевлаштування.

Процес здобуття вищої освіти особами, які позбавлені волі, хоча й повільно, але набуває розвитку. Труднощі цього процесу передусім пов'язані не з суспільними стереотипами про “закритість” пенітенціарних закладів і не з відсутністю у вищих навчальних закладів бажання навчати засуджених, а з недостатньою розробленістю правових, організаційних і науково-методичних засад щодо надання такого виду вищої освіти.

Джерела

1. Конституція України: прийнята від 28 червня 1996 року. № 254к/96-ВР. Дата оновлення: 30.09.2016 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. Дата оновлення: 19.01.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
3. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. Дата оновлення: 19.01.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
4. Кримінально-виконавчого кодексу України: Кодекс України від 11.07.2003 р. № 1129-IV. Дата оновлення: 04.11.2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15>.
5. Боняк В. О. Конституційне право людини і громадянина на освіту в Україні: монографія. Дніпропетровськ: Ліра ЛТД, 2008. 180 с.
6. Про затвердження Положення про дистанційне навчання: Наказ МОН України від 25.04.2013 р. № 466. Дата оновлення: 21.08.2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13>.
7. Шевченко О. Д. Взаємодія пенітенціарної, освітньої та державно-правової системи з питань, що стосуються забезпечення права на здобуття освіти засудженими до позбавлення волі. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Юридичні науки, 2016. Випуск 2. Том 3. С. 33–35.
8. Гальцова О. В. Щодо питання права на освіту засуджених до позбавлення волі. Порівняльно-аналітичне право. № 1. 2018. С. 249–251.